

॥ किरणसहस्रनामस्तोत्र ॥

श्रीमद्विष्णुमहापादवंशरक्षामणिः स्थिरः ।
राजा हरिहरः क्षोणीं रक्षत्यम्बुधिमेखलाम् ॥ १ ॥
स राजा सर्वतन्त्रज्ञः समभ्यर्च्य वरप्रदम् ।
देवं श्रियः पतिं स्तुत्या समस्तौद्वेदवेदितम् ॥ २ ॥
तस्य हृष्टाशयः स्तुत्या विष्णुर्गोपांगनावृतः ।
स पिच्छश्यामलं रूपं पिच्छोत्तसमदर्शयत् ॥ ३ ॥
स पुनः स्वात्मविन्यस्तचित्तं हरिहरं नृपम् ।
अभिषिच्य कृपावर्षैरमाषत कृताञ्जलिम् ॥ ४ ॥
श्रीभगवानुवाच :
मामवेहि महाभाग! कृष्णं कृत्यविदां वर ।
पुरःस्थितोऽस्मित्वद्भक्तया पूर्णास्सन्तु मनोरथाः ॥ ५ ॥
संरक्षणाय शिष्टानां दुष्टानां शिक्षणाय च ।
समृद्ध्यै वेदधर्माणां ममांशत्वमिहोदितः ॥ ६ ॥
राजन्नामसहस्रोण रामो नाम्नां स्तुतस्त्वया ।
सोऽहं सर्वविदो तस्मात्प्रसन्नोऽस्मि विशेषतः ॥ ७ ॥
मामपि त्वं महाभाग मदीयचरितात्मना ।
संप्रीणय सहस्रोण नाम्नां सर्वार्थदायिनाम् ॥ ८ ॥
पराशरेण मुनिना व्यासेनाम्नायर्दशिना ।
स्वात्मभाजा शुकनापि सूक्तेऽप्येतद्विभावितम् ॥ ९ ॥
तं हि त्वमनुसन्धेहि सहस्रशिरसं प्रभुम् ।
दत्तास्येषु मया न्यस्तं सहस्रं रक्षयिष्यति ॥ १० ॥
इदं विश्वहितार्थाय रसनारंगोचरम् ।
प्रकाशय त्वं मेदिन्यां परभागमसम्ममम् ॥ ११ ॥
इदं शठाय मूर्खाय नास्तिकाय विकीर्णने ।
असूयिनेऽहितायापि न प्रकाश्यं कदाचन ॥ १२ ॥
विवेकिने विशुद्धाय वेदमार्गानुसारिणे ।
आस्तिकायात्मनिष्ठाय स्वात्मन्यनुसृतोदयम् ॥ १३ ॥
कृष्णनामसहस्रं वै कृतधीरेतदीरयेत् ।
विनियोगः
ॐ अस्य श्रीकृष्णसहस्रनामस्तोत्रमन्त्रस्य पराशरऋषिः,
अनुष्टुप्छन्दः, श्रीकृष्णः परमात्मा देवता,
श्रीकृष्णेति बीजम्, श्रीवल्लभेति शक्तिः, शार्ङ्गीति कीलकं,

श्रीकृष्णप्रीत्यर्थे जपे विनियोगः ॥

न्यास :

पराशराय ऋषये नमः इति शिरसि, अनुष्टुप् छन्दसे नमः इति मुखे, गोपालकृष्णदेवतायै नमः, इति हृदये, श्रीकृष्णाय बीजाय नमः इति गुह्यो, श्रीवल्लभाय शक्त्यै नमः इति पादयोः, शार्ङ्गधराय कीलकाय नमः इति सर्वाङ्गे ॥

करन्यास :

श्रीकृष्ण इत्यारभ्य शूरवंशैकधीरित्यन्तानि अङ्गुष्ठाभ्यां नमः । शौरिरित्यारभ्य स्वभासोद्भासितव्रज इत्यन्तानि तर्जनीभ्यां नमः । कृतात्मविद्याविन्यासैत्यारभ्य प्रस्थानशकटारूढ इति मध्यमाभ्यां नमः, बृन्दावनकृतालय इत्यारभ्य मधुराजनवीक्षित इत्यानामिकाभ्यां नमः, रजकप्रतिघातक इत्यारभ्य द्वारकापुरकल्पन इति कनिष्ठिकाभ्यां नमः, द्वारकानिलय इत्यारभ्य पराशर इति करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः, एवं हृदयादिन्यासः ॥

ध्यानम् :

केषांचित्प्रेमपुंसां विगलितमनसां बाललीलाविलासं
केषाङ्गोपाललीलाङ्कितरसिकतनुर्वेणुवाद्येन देवम् ।
केषां वामासमाजे जनितमनसिजो दैत्यदर्पापहैवं
ज्ञात्वाभिन्नाभिलाषं सजयति जगतामीश्वरस्तादृशोऽभूत् ॥ १ ॥
क्षीराब्धौ कृतसंस्तवस्सुरगणैर्ब्रह्मादिभिः पण्डितैः
प्रोद्भूतो वसुदेवसद्गुणमुदा चिक्रीड यो गोकुले ।
कंसध्वंशकृते जगाम मधुरां सारामसद्वारकां
गोपालोऽखिलगोपिकाजनसखः पायादपायात्स नः ॥ २ ॥
कल्लेन्दी वरकान्तिमिन्दुवदनं बर्हावतंसप्रियं
श्रीवत्साङ्कमुदारकौस्तुभधरं पीताम्बरं सुन्दरम् ।
गोपीनां नयनोत्पलार्चिततनुं गोगोपसंघावृतं
गोविन्दं कलवेणुवादनरतं दिव्याङ्गभूषं भजे ॥ ३ ॥

ओम् :

कृष्णश्रीवल्लभशार्ङ्गी विश्वक्सेनस्वसिद्धिदः ।
क्षीरोदधामा व्यूहेशशेषशायी जगन्मयः ॥ १ ॥
भक्तिगम्यस्रङ्गमूर्तिर्भार्तवसुधास्तुतः ।
देवदेवो दयासिन्धुर्देवदेवशिखामणिः ॥ २ ॥
सुखभावस्सुखाधारोमुकुन्दो मुदिताशयः ।
अविक्रियः क्रियामूर्तिरध्यात्मस्वस्वरूपवान् ॥ ३ ॥
शिष्टाभिलक्ष्यो भूतात्मा धर्मत्राणार्थचेष्टितः ।
अन्तर्यामी कलारूपः कालावयवसाक्षिकः ॥ ४ ॥

वसुधायासहरणो नारदप्रेरणोन्मुखः ।
 प्रभूष्णुर्नारदोद्गीतो लोकरक्षापरायणः ॥ ५ ॥
 रौहिणेयकृतानन्दो योगज्ञाननियोजकः ।
 महागुहान्तर्निक्षिप्तः पुराण व पुरात्मवान् ॥ ६ ॥
 शूरवंशैकधीशशौरिः कंसशंकाविषादकृत् ।
 वसुदेवोल्लसच्छक्ति-देवक्यष्टमगर्भगः ॥ ७ ॥
 वसुदेवसुतश्रीमान्देवकीनन्दनो हरिः ।
 आश्चर्यबालश्रीवत्स-लक्ष्मवक्षाश्चतुर्भुजः ॥ ८ ॥
 स्वभावोत्कृष्टसद्भावः कृष्णाष्टम्यन्तसम्भवः ।
 प्राजापत्यक्षसम्भूतो निशीथसमयोदितः ॥ ९ ॥
 शंखचक्रगदापद्मपाणिः पद्मनिभेक्षणः ।
 किरीटी कौस्तुभोरस्कः स्फुरन्मकरकुण्डलः ॥ १० ॥
 पीतवासा घनश्यामः कुंचितांचितकुन्तलः ।
 सुव्यक्तव्यक्ताभरणः सूतिकागृहभूषणः ॥ ११ ॥
 कारागारान्धकारघ्नः पितृप्राग्जन्मसूचकः ।
 वसुदेवस्तुतः स्तोत्रं तापत्रयनिवारणः ॥ १२ ॥
 निरवद्यः क्रियामूर्तिन्यायवाक्यनियोजकः ।
 अदृष्टचेष्टः कूटस्थो धृतलौकिकविग्रहः ॥ १३ ॥
 महर्षिमानसोल्लासो महीमंगलदायकः ।
 सन्तोषितसुरव्रातः साधूचित्तप्रसादकः ॥ १४ ॥
 जनकोपायनिर्देष्टा देवकीनयनोत्सवः ।
 पितृपाणिपरिष्कारो मोहितागाररक्षकः ॥ १५ ॥
 स्वशक्त्युद्धाटिताशेषकपाटः पितृवाहकः ।
 शेषोरगफणाच्छत्रशेषोक्ताख्यासहस्रकः ॥ १६ ॥
 यमुनापूरविध्वंसी स्वभासोद्भासितव्रजः ।
 कृतात्मविद्याविन्यासो योगमायाग्रसम्भवः ॥ १७ ॥
 दुर्गानिवेदितोद्भावो यशोदातल्पशायकः ।
 नन्दगोपोत्सवस्फूर्तिर्ब्रजानन्दकरोदयः ॥ १८ ॥
 सुजातजातकर्म श्रीर्गोपीभद्रोक्तिनिर्वतः ।
 अलीकनिद्रोपगमः पूतनास्तनपीडनः ॥ १९ ॥
 स्तन्यात्तपूतनाप्राणः पूतनाक्रोशकारकः ।
 विन्यस्तरक्षा गोधूलिर्यशोदाकरलालितः ॥ २० ॥
 नन्दाघ्रातशिरोमध्यः पूतनासुगतिप्रदः ।
 बालः पर्यंकनिद्रालुर्मुखार्पितपदांगुलिः ॥ २१ ॥
 अंजनस्निग्धनयनः पर्यायांकुरितस्मितः ।
 लीलाक्षस्तरलालोकशशटासुर भंजनः ॥ २२ ॥

द्विजोदितस्वस्त्ययनो मंत्रपूतजलाप्लुतः ।
 यशोदोत्संगपर्यको यशोदामुखवीक्षकः ॥ २३ ॥
 यशोदास्तन्यमुदितस्तृणावर्तादिदुस्सहः ।
 तृणावर्तासुरध्वंसी मातृविस्मयकारकः ॥ २४ ॥
 प्रशस्तनामकरणो जानुचक्रमणोत्सुकः ।
 व्यालम्बिचूलिकारत्नो घोषगोपप्रहर्षणः ॥ २५ ॥
 स्वमुखप्रतिबिम्बार्थी ग्रीवाव्याघ्रनखोज्जुलः ।
 पंकानुलेपरूचिरो मांसलोरूकटीतटः ॥ २६ ॥
 घृष्टजानुकरद्वंद्वः प्रतिबिम्बानुकारकृत् ।
 अव्यक्तवर्णवाग्वृत्तिः स्मितलक्ष्यरदोदृमः ॥ २७ ॥
 धात्रीकरसमालम्बी प्रस्खलचित्रचक्रमः ।
 अनुरूपवयस्याद्यश्चारूकौमारचापलः ॥ २८ ॥
 वत्सपुच्छसमाकृष्टो वत्सपुच्छविकर्षणः ।
 विस्मारितान्यव्यापारो गोपीगोपीमुदावहः ॥ २९ ॥
 अकालवत्सनिर्मोक्ता व्रजव्याक्रोशसुस्मितः ।
 नवनीतमहाचोरो दारकाहारदायकः ॥ ३० ॥
 पीठोलूखलसोपानः क्षीरभाण्डविभेदनः ।
 शिष्य माण्डसमकर्षी ध्वान्तागारप्रवेशकृत् ॥ ३१ ॥
 भूषारत्नप्रकाशाढ्यो गोप्युपालम्भभर्त्सितः ।
 परागधूसराकारो मृद्भक्षणकृतेक्षणः ॥ ३२ ॥
 बालोक्तमृत्कथारम्भो मित्रान्तर्गूढविग्रहः ।
 कृतसन्त्रासलोलाक्षो जननीप्रत्ययावहः ॥ ३३ ॥
 मातृदृश्यात्तवदनो वक्रलक्ष्यचराचरः ।
 यशोदाललितस्वात्मा स्वयं स्वाच्छन्द्यमोहनः ॥ ३४ ॥
 सवित्रीस्नेहसंश्लिष्टः सवित्रीस्तनलोलुपः ।
 नवनीतार्थनाप्रह्वो नवनीतमहाशनः ॥ ३५ ॥
 मृषाकोप्रकम्पोष्ठो गोष्ठांगणविलोकनः ।
 दधिमन्थघटीभेत्ता किकिणीक्काणसूचितः ॥ ३६ ॥
 हैयंगवीनरसिको मृषाश्रुश्चौर्यशंकितः ।
 जननीश्रमविज्ञाता दामबन्धनियंत्रितः ॥ ३७ ॥
 दामाकल्पश्चलापांगो गाढोलूखलबन्धनः ।
 आकृष्टोलूखनोऽनन्तः कुबेरसुतशापिवत् ॥ ३८ ॥
 नारदोक्तिपरामर्शी यमलार्जुनभंजनः ।
 धनदात्मजसंघुष्टो नन्दमोचितबन्धनः ॥ ३९ ॥
 बालकोद्गीतनिरतो बाहुक्षेपोदितप्रियः ।
 आत्मज्ञो मित्रवशगो गोपीगीतगुणोदयः ॥ ४० ॥

प्रस्थानशकटारूढो वृन्दावनकृतालयः ।
 गोवत्सपालनैकाग्रो नानाक्रीडापरिच्छदः ॥ ४१ ॥
 क्षेपणीक्षेपणप्रीतो वेणुवाद्यविशारदः ।
 वृषवत्सानुकरणो वृषध्वानिविडम्बनः ॥ ४२ ॥
 नियुद्धलीलासंहृष्टः कूजानुकृतकोकिलः ।
 उपात्तहं सगमनस्सर्वजन्तुरूतानुकृत् ॥ ४३ ॥
 भृंगानुकारी दध्यन्नचोरो वत्सपुरस्सरः ।
 बली बकासुरग्राही बकतालुप्रदाहकः ॥ ४४ ॥
 भीतगोपार्भकाहूतो बकचंचुविदारणः ।
 बकासुरारिर्गोपालो बालो बालाद्भुतावहः ॥ ४५ ॥
 बलभद्रसमाश्लिष्टः कृतक्रीडानिलायनः ।
 क्रीडासेतुनिधानज्ञः प्लवंगोत्प्लवनोऽद्भुतः ॥ ४६ ॥
 कन्दुकक्रीडनो लुप्तनन्दादिभववेदनः ।
 सुमनोऽलंकृतशिराः स्वादुस्निग्धान्नशिक्यभृत् ॥ ४७ ॥
 गुंजाप्रालम्बनच्छन्नः पिंछैरलकवेषकृत् ।
 वन्याशनप्रियशृंगरवाकारितवत्सकः ॥ ४८ ॥
 मनोज्ञपल्लवोत्तं स्वपुष्पस्वेच्छात्तषट्पदः ।
 मंजुशिंजितमंजीरचरणः करकंकणः ॥ ४९ ॥
 अन्योन्यशासनः कीडापटुः परमकैतवः ।
 प्रतिध्वानप्रमुदितः शाखाचतुरचंक्रमः ॥ ५० ॥
 अघदानवसंहर्ता व्रजविघ्नविनाशनः ।
 व्रजसंजीवनश्रेयोनिधिर्दानवमुक्तिदः ॥ ५१ ॥
 कालिन्दीपुलिनासीनस्सह भुक्तव्रजार्भकः ।
 कक्षाजठरविन्यस्तवेणुर्वल्लवचेष्टितः ॥ ५२ ॥
 भुजसन्ध्यन्तरन्यस्त शृंगवेत्रशुचिस्मितः ।
 वामपाणिस्थदध्यन्नकबलः कलभाषणः ॥ ५३ ॥
 अंगुव्यन्तरविन्यस्तफलः परमपावनः ।
 अदृश्यतर्णक्वान्वेषी वल्लवार्भकभीतिहा ॥ ५४ ॥
 अदृष्ट वत्सपत्रातो ब्रह्मविज्ञातवैभवः ।
 गोवत्सवत्सपान्वेषी विराट्पुरुषविग्रहः ॥ ५५ ॥
 स्वसंकल्पानुरूपार्थो वत्सवत्सपरूपधृक् ।
 यथावत्सक्रियारूपो यथास्थाननिवेशनः ॥ ५६ ॥
 यथाव्रजार्भकाकारो गो गोपीस्तन्यपस्सुखी ।
 चिराद्वलोहितो दान्तो ब्रह्मविज्ञातवैभवः ॥ ५७ ॥
 विचित्रशक्तिर्व्यालीन सृष्टगोवत्सवत्सपः ।
 ब्रह्मत्रपाकरो धातृस्तुतस्सर्वार्थसाधकः ॥ ५८ ॥

ब्रह्म ब्रह्ममयोऽव्यक्तस्तेजोरूपस्सुखात्मकः ।
 निरुक्तं व्याकृतिर्व्यक्तो निरालम्बन भावनः ॥ ५९ ॥
 प्रभविष्णुरतन्त्रीको देवपक्षार्थरूपधृक् ।
 अकामस्सर्ववेदादिरणीयस्थूलरूपवान् ॥ ६० ॥
 व्यापी वाप्यः कृपाकर्ता विचित्राचारसम्मतः ।
 छन्दोमयः प्रधानात्मा मूर्तामूर्तिद्वयाकृतिः ॥ ६१ ॥
 अनेकमूर्तिरक्रोधः परः प्रकृतिरक्रमः ।
 सकलावरणोपेतस्सर्वदेवो महेश्वरः ॥ ६२ ॥
 महाप्रभावनः पूर्ववत्सवत्सपदर्शकः ।
 कृष्णयादवगोपालो गोपालोकनहर्षितः ॥ ६३ ॥
 स्मितेक्षाहर्षितब्रह्मा भक्तवत्सलवाक्प्रियः ।
 ब्रह्मानन्दाश्रुधौताङ्घ्रिर्लीलावैचित्र्यकोविदः ॥ ६४ ॥
 बलभद्रैकहृदयो नामाकारितगोकुलः ।
 गोपालबालको भव्यो रज्युयज्ञोपवीतवान् ॥ ६५ ॥
 वृक्षच्छायाहताशान्तिर्गोपोत्सङ्गोपबर्हणः ।
 गोपसंवाहितपदो गोपव्यजनवीजितः ॥ ६६ ॥
 गोपगानसुखोन्निदः श्रीदामार्जितसौहृदः ।
 सुनन्दसुहृदेकात्मा सुबलप्राणरंजनः ॥ ६७ ॥
 तालीवनकृतक्रीडो बलपातितधेनुकः ।
 गोपीसौभाग्यसम्भाव्यो गोधूलिच्छुरितालकः ॥ ६८ ॥
 गोपीविरहसन्तप्तो गोपिकाकृतमज्जनः ।
 प्रलम्बबाहुरूत्फुल्ल-पुण्डरीकावतंसकः ॥ ६९ ॥
 विलासललितस्मेर-गर्भलीलावलोकनः ।
 स्रग्भूषणानुलेपाढ्यो जनन्युपहृतान्नभुक् ॥ ७० ॥
 वरशय्याशयो राधाप्रेमसल्लापनिर्वृतः ।
 यमुनातटसंचारी विषार्तव्रजहर्षदः ॥ ७१ ॥
 कालियक्रोधजनकः वृद्धाहिकुलवेष्टितः ।
 कालियाहिफणारंगनटः कालियमर्दनः ॥ ७२ ॥
 नागपत्नीस्तुतिप्रीतो नानावेषसमृद्धिकृत् ।
 अविष्वक्तदृगात्मेशः खदृगात्मस्तुतिप्रियः ॥ ७३ ॥
 सर्वेश्वरस्सर्वगुणः प्रसिद्धस्सर्वसात्वतः ।
 अकुण्ठधामा चन्द्रार्कदृष्टि राकाशनिर्मलः ॥ ७४ ॥
 अनिर्देश्य गतिर्नागवनितापतिभैक्षदः ।
 स्वाङ्घ्रिमुद्राङ्कनागेन्द्रमूर्धा कालियसंस्तुतः ॥ ७५ ॥
 अभयो विश्वतश्चक्षुः स्तुतोत्तमगुणः प्रभुः ।
 अहमात्मा मरुत्प्राणः परमात्मा दुशीर्षवान् ॥ ७६ ॥

नागोपायनहृष्टात्मा हृदोत्सारितकालियः ।
बलभद्रसुखालापो गोपालिंगननिर्वृतः ॥ ७७ ॥
दावाग्निभीतगोपालगोप्ता दावाग्निनाशनः ।
नयनाच्छादनक्रीडालम्पटो नृपचेष्टितः ॥ ७८ ॥
काकपक्षधरस्सौम्यो बलवाहककेलिमान् ।
बलघातितदुर्धर्षप्रलम्बो बलवत्सलः ॥ ७९ ॥
मंउजाटव्यग्निशमनः प्रावृङ्गालविनोदवान् ।
शिलान्यस्तान्नभृदैत्यसंहर्ता शाद्वलासनः ॥ ८० ॥
सदाप्तगोपिकोद्गीतः कर्णिकारावतंसकः ।
नटवेषधरः पद्ममालाङ्को गोपिकावृतः ॥ ८१ ॥
गोपीमनोहरापाङ्गो वेणुवादनतत्परः ।
विन्यस्तवदनाम्भोजश्चारुशब्दकृताननः ॥ ८२ ॥
बिम्बाधरार्पितोदारवेणुर्विश्वविमोहनः ।
व्रजसंवर्णितश्रवाव्यवेणुनादश्श्रुतिप्रियः ॥ ८३ ॥
गो गोपगोपीजन्मेप्सुर्ब्रह्मेन्द्राद्यभिवन्दितः ।
गीतस्रौतिसरित्पूरो नादनर्तितबर्हिणः ॥ ८४ ॥
रागपल्लवितस्थाणुर्गीतानमितपादपः ।
विस्मारिततृणग्रासमृगो मृगविलोभितः ॥ ८५ ॥
व्याघ्रादिहिं स्रसहजवैरहर्ता सुगायनः ।
गाढोदीरितगोवृन्दप्रेमोत्कर्णिततर्णकः ॥ ८६ ॥
निष्पन्दयानब्रह्मादिवीक्षितो विश्वन्दितः ।
शाखोत्कर्णशकुन्तौघश्छत्रायितवलाहकः ॥ ८७ ॥
प्रसन्नः परमानन्दश्चित्रायितचरावरः ।
गोपिकामदनो गोपीकुचकुङ्कुममुद्रितः ॥ ८८ ॥
गोपिकन्याजलक्रीडाहृष्टो गोप्यंशुकापूहत् ।
स्कन्धारोपितगोपस्रईवासाः कुन्दनिभस्मितः ॥ ८९ ॥
गोपीनेत्रोत्पलशशी गोपिकायाचितांशुकः ।
गोपीनमस्क्रियादेष्टा गोप्येककरवन्दितः ॥ ९० ॥
गोप्यंजलिविशेषार्थी गोपक्रीडाविलोभितः ।
शान्तवासस्पुरद्गोपीकृताञ्जलिरघापहः ॥ ९१ ॥
गोपीकेलिविलासार्थी गोपीसम्पूर्णकामदः ।
गोपस्रईवस्रदो गोपीचित्तचोरः कुतूहली ॥ ९२ ॥
वृन्दावनप्रियो गोपबन्धुर्यज्वान्नयाचिता ।
यज्ञेशो यज्ञभावज्ञो यज्ञपत्न्यभिवाञ्छितः ॥ ९३ ॥
मुनिपत्नीवितीर्णान्नतृप्तो मुनिवधूप्रियः ।
द्विजपत्न्यभिभावज्ञो द्विजपत्नीवरप्रदः ॥ ९४ ॥

प्रतिरूद्धसतीमोक्षप्रदो द्विजविमोहिता ।
 मुनिज्ञानप्रदो यज्वस्तुतो वासवयागवित् ॥ ९५ ॥
 पितृप्रोक्तक्रियारूपशक्र यागनिवारणः ।
 शक्राऽमर्षकरश्शक्रवृष्टिप्रशमनोन्मुखः ॥ ९६ ॥
 गोवर्धनधरो गोपगोवृन्दत्राणतत्परः ।
 गोवर्धनगिरिच्छत्रचंडदंड भुजार्गलः ॥ ९७ ॥
 सप्ताहविधृताद्रीन्द्रो मेघवाहनगर्वहा ।
 भुजाग्रोपरिविन्यस्तक्षमाधरक्षमाभृदच्युतः ॥ ९८ ॥
 स्वस्थानस्थापितगिरिर्गोपीदध्यक्षतार्चितः ।
 सुमनस्सुमनोवृष्टिहृष्टो वासववन्दितः ॥ ९९ ॥
 कामधेनुपयः पूराभिषिक्तस्सुरभिस्तुतः ।
 धरांघ्रि रोषधीरोमा धर्मगोप्ता मनोमयः ॥ १०० ॥
 ज्ञानयज्ञप्रियश्शास्त्रनेत्रस्सर्वार्थसारथिः ।
 ऐरावतकरानीतवियद्गंगाप्लुतो विभुः ॥ १०१ ॥
 ब्रह्माभिषिक्तो गो गोप्ता सर्वलोकशुभंकरः ।
 सर्ववेदमयो मग्ननन्दान्वेषिपितृप्रियः ॥ १०२ ॥
 वरूणोदीरितात्मेक्षाकौतुको वरूणार्चितः ।
 वरूणानीतजनको गोपज्ञातात्मवैभवः ॥ १०३ ॥
 स्वर्लोकालोकसंहृष्टगोपवर्गत्रिवर्गदः ।
 ब्रह्महृद्गोपितो गोपद्रष्टा ब्रह्मपदप्रदः ॥ १०४ ॥
 शरच्चन्द्रविहारोत्कः श्रीपतिर्वंशको क्षमः ।
 भयापहो भर्तृरूद्धगोपिकाध्यानगोचरः ॥ १०५ ॥
 गोपिकानयनास्वाद्यो गोपीनर्मोक्तिनिर्वृतः ।
 गोपिकामानहरणो गोपिकाशतयूथपः ॥ १०६ ॥
 वैजयन्तीस्रगाकल्पो गोपिकामानवर्धनः ।
 गोपकान्तासुनिर्देष्टा कान्तो मन्मथमन्मथः ॥ १०७ ॥
 स्वात्मास्यदत्तताम्बूलः फलितोत्कृष्टयौवनः ।
 वल्लवीस्तनसक्ताक्षो वल्लवीप्रेमचालितः ॥ १०८ ॥
 गोपीचेलांचलासीनो गोपीनेत्राब्जषट्पदः ।
 रासक्रीडासमासक्तो गोपीमण्डलमण्डनः ॥ १०९ ॥
 गोपीहेममणि श्रेणिमध्येन्द्रमणिरूज्ज्वलः ।
 विद्याधरेन्दुशापघ्नश्शंखचूडशिरोहरः ॥ ११० ॥
 शंखचूरशिरोरत्नसंप्रीणितबलोऽनघः ।
 अरिष्टारिष्टकृद्दुष्टकेशिदैत्यनिषूदनः ॥ १११ ॥
 सरसस्सस्मितमुखस्सुस्थिरो विरहाकुलः ।
 संकर्षणार्पितप्रीतिरकूडध्यानगोचरः ॥ ११२ ॥

अक्रूरसंस्तुतो गूढो गुणवृत्युपलक्षितः ।
 प्रमाणगम्यस्तन्मात्राऽवयवी बुद्धितत्परः ॥ ११३ ॥
 सर्वप्रमाणप्रमधीस्सर्वप्रत्ययसाधकः ।
 पुरुषश्च प्रधानात्मा विपर्यासविलोचनः ॥ ११४ ॥
 मधुराजनसंवीक्ष्यो रजकप्रतिघातकः ।
 विचित्राम्बरसंवीतो मालाकारवरप्रदः ॥ ११५ ॥
 कुब्जावक्रत्वनिर्मोक्ता कुब्जायौवनदायकः ।
 कुब्जांगरागसुरभिः कंसकोदण्डखण्डनः ॥ ११६ ॥
 धीरः कुवल्यापीडमर्दनः कंसभीतिकृत् ।
 दन्तिदन्तायुधो रंगत्रासको मल्लयुद्धवित् ॥ ११७ ॥
 चाणूरहन्ता कंसारिर्देवकीहर्षदायकः ।
 वसुदेवपदानम्रः पितृबन्धविमोचनः ॥ ११८ ॥
 उर्वीभयापहो भूप उग्रसेनाधिपत्यदः ।
 आज्ञास्थितशचीनाथस्सुधर्मानयनक्षमः ॥ ११९ ॥
 आद्यो द्विजातिसत्कर्ता शिष्टाचारप्रदर्शकः ।
 सान्दीपनिकृताभ्यस्तविद्याभ्यासैकधीस्सुधीः ॥ १२० ॥
 गुर्वभीष्टक्रियादक्षः पश्चिमोदधिपूजितः ।
 हतपंचजनप्राप्त पांचजन्यो यमार्चितः ॥ १२१ ॥
 धर्मराजजयानीतगुरुपुत्र उरूक्रमः ।
 गुरुपुत्रप्रदशशास्ता मधुराजसभासदः ॥ १२२ ॥
 जामदग्नयसमभ्यर्च्यो गोमन्तगिरिसंचरः ।
 गोमन्तदावशमनो गरूडानीत भूषणः ॥ १२३ ॥
 चक्राद्यायुधसंशोभी जरासन्धमदापहः ।
 सृगालावनिवालघ्नस्सृगालात्मजराज्यपदः ॥ १२४ ॥
 विध्वस्तकालयवनो मुचुकुन्दवरप्रदः ।
 आज्ञापितमहाम्भोधिद्वारिकापुरकल्पनः ॥ १२५ ॥
 द्वारकानिलयो रूक्मिमानहन्ता यदूद्वहः ।
 रूचिरो रूक्मिणीजानिः प्रद्युम्नजनकः प्रभुः ॥ १२६ ॥
 अपाकृतत्रिलोकार्तिरनिरुद्धपितामहः ।
 अनिरुद्धपदान्वेषी चक्री गरूडवाहनः ॥ १२७ ॥
 बाणासुरपुरीरोद्धा रक्षाज्वलनयन्त्रजित् ।
 धूतप्रमथसंरम्भो जितमाहेश्वरज्वरः ॥ १२८ ॥
 षट्चक्र शक्तिनिर्जेता भूतवेतालमोहकृत् ।
 शम्भुत्रिशूलजिच्छम्भुजम्भणशंभुसंस्तुतः ॥ १२९ ॥
 इन्द्रियात्मेन्दुहृदयस्सर्वयोगेश्वरेश्वरः ।
 हिरण्यगर्भहृदयो मोहावर्तनिवर्तनः ॥ १३० ॥

आत्मज्ञाननिधिर्मेधा कोशस्तन्मात्ररूपवान् ।
 इन्द्रोऽग्निवदनः कालनाभस्सर्वागमाद वगः ॥ १३१ ॥
 तुरीयसर्वधीसाक्षी द्वन्द्वारामात्मदूरगः ।
 अज्ञातपारो वश्यश्रीरव्याकृतविहारवान् ॥ १३२ ॥
 आत्मप्रदीपो विज्ञानमात्रात्मा श्रीनिकेतनः ।
 बाणबाहुवनच्छेत्ता महेन्द्रप्रीतिवर्धनः ॥ १३३ ॥
 अनिरुद्धनिरोधज्ञो जलेशाहृतगोकुलः ।
 जलेशविजयी वीरस्सत्राजिद्रत्नयाचकः ॥ १३४ ॥
 प्रसेनान्वेषणोद्युक्तो जाम्बवद्धतरत्नदः ।
 जितर्क्षराजतनयाहर्ता जाम्बवतीप्रियः ॥ १३५ ॥
 सत्यभामाप्रियः कामश्शतधन्वशिरोहरः ।
 कालिन्दीपतिरक्रूरबन्धुरक्रूररत्नदः ॥ १३६ ॥
 कैकयीरमणो भद्राभर्ता नाग्नजितीधवः ।
 माद्रीमनोहरश्शैब्याप्राणबन्धुरुरूक्रमः ॥ १३७ ॥
 सुशीलादयितो मित्रविन्दानेत्रमहोत्सवः ।
 लक्ष्मणावल्लभो रूद्रप्रागज्योतिषमहापुरः ॥ १३८ ॥
 सुरपाशावृत्तिच्छेदी मुरारिः क्रूरयुद्धवित् ।
 पृथ्वीस्तुतः प्रकाशात्मा हृद्यो यज्ञफलप्रदः ॥ १४० ॥
 गुणग्राही गुणद्रष्टा गूढस्वात्मा विभूतिमान् ।
 कविर्जगदुपद्रष्टा परमाक्षरविग्रहः ॥ १४१ ॥
 प्रपन्नपालनो माली महद् ब्रह्मविवर्धनः ।
 वाच्यवाचकशक्त्यर्थस्सर्वव्याकृतसिद्धिदः ॥ १४२ ॥
 स्वयम्प्र भुरनिर्वेद्यस्स्वप्रकाशश्चिरन्तनः ।
 नादात्मा मन्त्रकोटीशो नानावादनरोधकः ॥ १४३ ॥
 कन्दर्पकोटिलावण्यः परार्थैकप्रयोजकः ।
 अमरीकृतदेवौघः कन्यकाबन्धमोचनः ॥ १४४ ॥
 षोडशस्रैसहस्रोशः कान्तः कान्तामनोभवः ।
 क्रीडारत्नाचलाहर्ता वरूणच्छत्रशोभितः ॥ १४५ ॥
 शक्राभिवन्दितश्शक्रजननीकुण्डलप्रदः ।
 अदितिप्रस्तुतस्तोत्रो ब्राह्मणोद्धुष्टचेष्टनः ॥ १४६ ॥
 पुराणस्संयमी जन्मालिप्तः षड्विंशकोऽर्थदः ।
 यशस्यनीतिराद्यन्तरहितस्सत्कथाप्रियः ॥ १४७ ॥
 ब्रह्मबोधः परानन्दः पारिजातापहारकः ।
 पौण्ड्रकप्राणहरणः काशिराजनिषूदनः ॥ १४८ ॥
 कृत्यागर्वप्रशमनो विचक्रवधदीक्षितः ।
 हंसविध्वंसनस्साम्बजनको डिम्भकार्दनः ॥ १४९ ॥

मुनिगोप्ता पितृवरप्रदस्सवनदीक्षितः ।
 रथी सारथ्यनिर्देष्टा फाल्गुनः फाल्गुनिप्रियः ॥ १५० ॥
 सप्ताब्धिस्तम्भनोद्घातो हरिस्सप्ताब्धिभेदनः ।
 आत्मप्रकाशः पूर्ण श्रीरादिनारायणेक्षितः ॥ १५१ ॥
 विप्रपुत्रप्रदश्चैव सर्वमात्रसुतप्रदः ।
 पार्थविस्मयकृत्पार्थ प्रणवार्थ प्रबोधनः ॥ १५२ ॥
 कैलासयात्रासुमुखो बदर्या श्रमभूषणः ।
 घण्टाकर्णक्रियामौढ्यात्तोषितो भक्तवत्सलः ॥ १५३ ॥
 मुनिवृन्दादिभिर्ध्येयो घण्टाकर्णवरप्रदः ।
 तपश्चर्यापरश्चीरवासाः पिंगजटाधरः ॥ १५४ ॥
 प्रत्यक्षीकृतभूतेशश्शिवस्तोता शिवस्तुतः ।
 कृष्णास्वयंवरा लोककौतुकी सर्वसम्मतः ॥ १५५ ॥
 बलसंरम्भशमनो बलदर्शितपाण्डवः ।
 यतिवेषार्जुनाभीष्टदायी सर्वात्मगोचरः ॥ १५६ ॥
 सुभद्राफाल्गुनोद्वाहकर्ता प्रीणितफाल्गुनः ।
 खाण्डवप्रीणितार्चिष्मान्मयदानवमोचनः ॥ १५७ ॥
 सुलभो राजसूयार्ह युधिष्ठिरनियोजकः ।
 भीमार्दितजरासन्धो मागधात्मजराज्यदः ॥ १५८ ॥
 राजबन्धननिर्मोक्ता राजसूयाग्रपूजनः ।
 चैद्याद्यसहनो भीष्मस्तुतस्सात्वतपूर्वजः ॥ १५९ ॥
 सर्वात्मार्थसमाहर्ता मन्दराचलधारकः ।
 यज्ञावतारः प्रह्लादप्रतिज्ञाप्रतिपालकः ॥ १६० ॥
 बलियज्ञसभाध्वंसी दृप्तक्षत्रकुलान्तकः ।
 दशग्रीवान्तको जेता रेवतीप्रेमवल्लभः ॥ १६१ ॥
 सर्वावताराधिष्ठाता वेदबाह्यविमोहनः ।
 कलिदोषनिराकर्ता दशनामा दृढव्रतः ॥ १६२ ॥
 अमेयात्मा जगत्स्वामी वाग्मी चैद्यशिरोहरः ।
 द्रौपदीरचितस्तोत्रः केशवः पुरुषोत्तमः ॥ १६३ ॥
 नारायणो मधुपतिर्माधवो दोषवर्जितः ।
 गोविन्दः पुण्डरीकाक्षो विष्णुश्च मधुसूदनः ॥ १६४ ॥
 त्रिविक्रमस्त्रिलोकेशो वामनश्श्रीधरः पुमान् ।
 हृषीकेशो वासुदेवः पद्मनाभो महाहृदः ॥ १६५ ॥
 दामोदरश्चतुर्व्यूहः पांचालीमानरक्षणः ।
 साल्वघ्नस्समरश्लाघी दन्तवक्रनिबर्हणः ॥ १६६ ॥
 दामोदरप्रियसखा पृथुकास्वादनप्रियः ॥
 घृणी दामोदरश्श्रीदो गोपीपुनरवेक्षकः ॥ १६७ ॥

गोपिकामुक्तिदो योगी दुर्वासस्तृप्तिकारकः ।
 अविज्ञातव्रजाकीर्णपाण्डवालोकनो जयी ॥ १६८ ॥
 पार्थसारथ्यनिरतः प्राज्ञः पाण्डवदूत्यकृत् ।
 विदुरातिथ्यसन्तुष्टः कुन्तीसन्तोषदायकः ॥ १६९ ॥
 सुयोधनतिरस्कर्ता दुर्योधनविकारवित् ।
 विदुराभिष्टुतो नित्यो वाष्णेयो मंगलात्मकः ॥ १७० ॥
 पञ्चविंशतितत्त्वेशश्चतुर्विंशतिदेह भाक् ।
 सर्वानुग्राहकस्सर्वदाशार्ह सततार्चितः ॥ १७१ ॥
 अचिन्त्यो मधुरालापस्साधुदर्शी दुरासदः ।
 मनुष्यधर्मानुगतः कौरवेन्द्रक्षयेक्षिता ॥ १७२ ॥
 उपेन्द्रो दानवारातिरूरीतो महाद्युतिः ।
 ब्रह्मण्यदेवश्रुतिमान्नोब्राह्मणहिताशयः ॥ १७३ ॥
 वरशीलशिशवारम्भस्सुविज्ञानविमूर्तिमान् ।
 स्वभावशुद्धस्सन्मित्रस्सुशरण्यस्सुलक्षणः ॥ १७४ ॥
 धृतराष्ट्र गतो दृष्टिप्रदः कर्णविभेदनः ।
 प्रतोदधृग्विश्वरूपविस्मारितधनंजयः ॥ १७५ ॥
 सामगानप्रियो धर्मधेनुर्वर्णोत्तमोऽव्ययः ।
 चतुर्युगक्रियाकर्ता विश्वरूपप्रदर्शकः ॥ १७६ ॥
 ब्रह्मबोधपरित्रातपार्थो भीष्मार्थचक्रभृत् ।
 अर्जुनायासविध्वंसी कालदंष्ट्राविभूषणः ॥ १७७ ॥
 सुजातानन्तमहिमा स्वप्नव्यापारितार्जुनः ।
 अकालसन्ध्याघटनश्चक्रान्तरितभास्करः ॥ १७८ ॥
 दुष्टप्रमथनः पार्थप्रतिज्ञापरिपालकः ।
 सिन्धुराजशिरः पातस्थानवक्ता विवेकदृक् ॥ १७९ ॥
 सुभद्राशोकहरणो द्रोणोत्सेकादिविस्मितः ।
 पार्थमन्युनिराकर्ता पाण्डवोत्सवदायकः ॥ १८० ॥
 अंगुष्ठाक्रान्तकौन्तेयरथशक्तोऽहिशीर्षजित् ।
 कालकोपप्रशमनो भीमसेनजयप्रदः ॥ १८१ ॥
 अश्वत्थामवधायासत्रातपाण्डुसुतः कृती ।
 इषीकास्त्रप्रशमनो द्रौणिरक्षाविचरणः ॥ १८२ ॥
 पार्थापहारितद्रौणिचूडामणिरभंगुरः ।
 धृतराष्ट्र परामृष्ट भीमप्रतिकृतिस्मयः ॥ १८३ ॥
 भीष्मबुद्धिप्रदश्शान्तश्शरच्चन्द्रनिभाननः ।
 गदाग्रजन्मा पांचालीप्रतिज्ञापरिपालकः ॥ १८४ ॥
 गान्धारीकोपदग्गुप्तधर्मसूनुरनामयः ।
 प्रपन्नार्तिभयच्छेत्ता भीष्मशल्यव्यधावहः ॥ १८५ ॥

शान्तश्शान्तनवोदीर्ण सर्वधर्मसमाहितः ।
 स्मारितब्रह्मविद्यार्थप्रीतपार्थो महास्त्रवित् ॥ १८६ ॥
 प्रसादपरमोदारो गांगेयसुगतिप्रदः ।
 विपक्षपक्षक्षयकृत्परीक्षित्प्राणरक्षणः ॥ १८७ ॥
 जगद्गुरुधर्मसूनोर्वाजिमेधप्रवर्तकः ।
 विहितार्थाप्तसत्कारो मासकात्परिवर्तदः ॥ १८८ ॥
 उत्तंकहर्षदात्मीयदिव्यरूपप्रदर्शकः ।
 जनकावगतस्वोक्त भारतस्सर्व भावनः ॥ १८९ ॥
 असोढयादवोद्रेको विहिताप्तादिपूजनः ॥
 समुद्रस्थापिताश्चर्यमुसलो वृष्णिवाहकः ॥ १९० ॥
 मुनिशापायुधः पद्मासनादित्रिदशार्थितः ।
 वृष्टिप्रत्यवहारोत्कस्स्वधामगमनोत्सुकः ॥ १९१ ॥
 प्रभासालोकनोद्युक्तो नानाविधनिमित्तकृत् ।
 सर्वयादवसंसेव्यस्सर्वोत्कृष्टपरिच्छदः ॥ १९२ ॥
 वेलाकाननसंचारी वेलानिलहृतश्रमः ।
 कालात्मा यादवोऽनन्तस्स्तुतिसन्तुष्टमानः ॥ १९३ ॥
 द्विजालोकनसन्तुष्टः पुण्यतीर्थमहोत्सवः ।
 सत्काराह्लादिताशेषभूसुरस्सुरवल्लभः ॥ १९४ ॥
 पुण्यतीर्थाप्लुतः पुण्यः पुण्यदस्तीर्थपावनः ।
 विप्रसात्कृत गोकोटिशत कोरिसुवर्णदः ॥ १९५ ॥
 स्वमायामोहिताऽशेषवृष्णिवीरो विशेषवित् ।
 जलजायुधनिर्देष्टा स्वात्मावेशितयादवः ॥ १९६ ॥
 देवताभीष्टवरदः कृतकृत्यः प्रसन्नधीः ।
 स्थिरशेषायुतबलस्सहस्रफणिवीक्षणः ॥ १९७ ॥
 ब्रह्मवृक्षवरच्छायासीनः पद्मासनस्थितः ।
 प्रत्यगात्मा स्वभावार्थः प्रणिधानपरायणः ॥ १९८ ॥
 व्याधेषुविद्धपूज्यांगिर्निषादभयमोचनः ।
 पुलिन्दस्तुतिसन्तुष्टः पुलिन्दसुगतिप्रदः ॥ १९९ ॥
 दारूकार्पितपार्थादिकरणीयोक्तिरीशिता ।
 दिव्यदुन्दुभिसंयुक्तः पुष्पवृष्टिप्रपूजितः ॥ २०० ॥
 पुराणः परमेशानः पूर्णभूमा परिष्टुतः ।
 पतिराद्यः परं ब्रह्म परमात्मा परात्परः ॥ २०१ ॥
 श्रीपरमात्मा परात्परः ओं नमः इति-
 इदं सहस्रं कृष्णस्य नाम्नां सर्वार्थदायकम् ।
 अनन्तरूपी भगवान् व्याख्यातादौ स्वयम्भुवे ॥ २०२ ॥
 तेन प्रोक्तं वसिष्ठाय ततो लब्ध्वा पराशरः ।

व्यासाय तेन सम्प्रोक्तं शुको व्यासादवाप्तवान् ॥ २०३ ॥
 तच्छिष्यैर्बहुभिर्भूमौ ख्यापितं द्वापरे युगे ।
 कृष्णाज्ञया हरिहरः कलौ प्रख्यापयद्विभुः ॥ २०४ ॥
 इदं पठति भक्त्या यश शृणोति च समाहितः ।
 स्वसिद्ध्यै प्रार्थयं त्येनं तीर्थक्षेत्रादिदेवताः ॥ २०५ ॥
 प्रायश्चित्तान्यशेषाणि नालं यानि व्यपोहितुम् ।
 तानि पापानि नश्यन्ति सकृदस्य प्रशंसनात् ॥ २०६ ॥
 ऋणत्रयविमुक्तस्य श्रौतस्मार्तानुवर्तिनः ।
 ऋषेस्त्रिमूर्तिरूपस्य फलं विन्देदिदं पठन् ॥ २०७ ॥
 इदं नामसहस्रं यः पठत्येच्छृणोति च ।
 शिवलिंगसहस्रस्य स प्रतिष्ठाफलं लभेत् ॥ २०८ ॥
 इदं किरीटी संजप्य जयी पशुपतास्त्रभाक् ।
 कृष्णस्य प्राणभूतस्सन् कृष्णं सारथिमाप्तवान् ॥ २०९ ॥
 द्रौपद्या दमयन्त्या च सावित्र्या च सुशीलया ।
 दुरितानि जितान्येतज्जपादाप्तं च वाञ्छितम् ॥ २१० ॥
 किमिदं बहुना शंसन्मानवो मोदनिर्भरः ।
 ब्रह्मानन्दमवाप्यान्ते कृष्णसायुज्यमाप्नुयात् ॥ २११ ॥
 ॥ कृष्णसहस्रनामस्तोत्रं संपूर्णम् ॥

Visit <http://www.webdunia.com> for additional texts with Hindi meanings.

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

Last updated November 22, 2001